Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Far folḳ un heymland

Markiš, Perec D.
מאַרקיש, פּערעץ

Mosḳṿe, 1943

קלאָפּ נוּפ רעטכָאט א

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8230

Visual Library

א טאָכטער פון פאָלק

1

אין יענער נאכט האָט זיך ניט צוגערירט קיין דרעמל
צו אירע אומעטיקע אויגן ביז באגינ;
נאָר אופגעהויבן האָבן העכער זיך די ברעמען,
איר בליק זאָל פרייַער דורכדרינגען אהינ,
וווּ ס׳האָט געלייגט זיך ווי אפ וואָגשאָלן דער גורל
אי פון איר היים, אי פון איר שטאָט, אי פון איר לאנד,
וואָס האָט צו בליונג יעדעס גרעזעלע באשווירן
און יעדעס זעמדעלע באשווירן צו פארשטאנד.

איבער איר יונגן אכצניאָרעדיקן שטערן
איז ווי אפ ערשטן שנייִ אדורכגעגאנ דער צאר
מיט הוילער שארפ פון רופנדיקע שטערן
און אים באצייכנט — ציטערדיק און צארט,
אז ס׳זאָל אדורכלויכטן דורך צייַטן און דורך דעמער
דער יונגער מוט דער שטאָלצער פון א דאָר;
אין יענער נאכט האָט זיך ניט צוגערירט קיין דרעמל
צו אירע אומעטיקע אויגן — ביז קאיאָר.

— אוועקגיין גיכער, ווּו דאָס לאנד באגיסט מיט בלוט זיך,
באנאנד מיט די, וואָס זייַנען דאָרטן, איז איר אָרט:
— ווער איז מעכויעוו פאר איר גיין און זי באשיצן?
און שטארבן ווער איז עס מעכויעוו פאר איר דאָרט,
אז ס׳זאָל אפ איר דער שלייפ פון שאנד ניט זייַן פארצויגן
און זי זאָל קאָנען זיך פארפאנצערן ביז גאָר?
ניט צו פארשטעלן איר ס׳געפאר — איבער די אויגן
זייַנען קאשטאנעווע געפאלן אירע האָר.

דער פײַנט ז׳געשטאַנענ בא די טויערנ פונ מאָסקווע,
געריסנ האָט ער מיט די נעגל שוינ די שוועל,
אפ זיכ די פלעצער פונדערווײַטנ שוינ געמאָסטנ.
די צײַט געגאַנ איז פיבערדיק אונ שנעל;
געקוקט אינ ד׳רהייכ האָבנ די מויערנ געטאָקטע,
איינס צו דעמ אנדערנ זיכ צוגעטוליעט נאָנט.
זעניטקעס האָבנ אפנ הימל ווי נ׳א טאָג-בוכ
פארקריצט די נאכטישע יעדיעס פונעמ פראָנט.

זיכ א פארקעמ ארופ מיט פינגער מיט די דינע
האָט זי די אופגעוויכערט-ייִנגלשע פריזור.
געגרייט אינ וועג ארײַנ זי האָט זיכ צו באגינענ,
נאָר אלע ווײַלע עפעס גיט זי נאָכ א זוכ:
די ערשטע צארטקײַט פונ איר הארצ וועט זײַנ דעמ היימלאנד,
אונ דעמ נאגאַנ — די ערשטע ווארעמ פונ איר ברוסט;
איר ערשטע ליבע איז געוואקסנ — א געהיימע,
עס קאָנ דער טויט איר אויכ זײַנ א גענוס.

— ווי פירט מענ אונטער א סאכאקל אָנ א טאָעס
צו אכצנ יאָר, נאָכ ניט צעשטעמפלטע פאר פײַנ?
נאָר איצט איז צײַט! קיינ אויסוואל דאָ ניטאָ איז!
איז ניט געזאמט אונ ניט געציילט — אזוי זאָל זײַנ!
עס האָט דער טרויער זיכ געלייגט אפ איר פונ רײַפנ,
ער איז אראָפ אפ איר, דער טרויער, אומדערווארט —
זי וועט עס עפשער מיטנ סייכל ניט באגרײַפנ,
נאָר ניט פארפירנ וועט איגערגעצ זי דאָס הארצ.

פאנאנדערבלעטערט א באגינ האָט זיכ א שטילער,
אינ נעפל הארבסטיקנ געדעמפט האָט זיכ די ערד;
ניט מיט געטומל ערגעצ דורכגאנ זײַנענ שילער,
אינ וואלד געהיימ איז מענ געגאנגענ מיט געווער...
זי וואָלט אנ אָנדענק זיכ פונ שול אינ וועג גענומענ, —
ווער ווייסט צי זײַנ אמאָל זי וועט נאָכ דאָרט א גאסט?..
נאָר ס׳קוקט א כאָרעווע די שול מיט פענצטער קרומע
פונ א געצילטנ דײַטשישנ פוגאס.

אינ שויב געוווּנקענ האָבנ ביימער פונ בולווארנ,
ווי צו איר הארצ זיי וואָלטנ צוגעגאנ אליינ —

געווענ איז ענלעכ זייער אומרו צו געפארנ,
אונ זייער רוישנ — ענלעכ צו געוויינ.
— וואָס וועט איר זאָגנ, ביימער, אינ באגינענ?
עס פליִענ פייגל זיכ פאנאנדער אינ דער ווײַט
ניט אינ די לענדער אינ די ווארעמע אונ גרינע
אונ ניט אפ לאנג. מע וועט זיכ אומקערנ באצײַט.

זי האָט געווײַלט אונ מיט די אויגנ זיכ געקלאמערט
אינ יעדער זאכ פונ צימער אירנ — גלאט;
פונ קעגניבער האָט געקוקט אפ איר די מאמע,
אונ פונ איר טאָגבוכ האָט געבלאנקט צו איר א בלאט;
צולעצט האָט זי דאָרט עפּעס נאָכ פארשריבנ, —
א יעדער וואָרט ווי א צוואָע דורכגעטראכט,
זי האָט פארענדיקט: — שטארב! נאָר ניט קיינ קוש אָנ ליבע...
אונ נאָכ א בלעטער אונ — אפ שטענדיק אימ פארמאכט...

2

דער ערשטער שניי אינ פעלד איז שוינ געלעגנ,
צו טײַכנ צוגערירט האָט שטיל זיכ שוינ דער פראָסט,
נאָר מיטנ וואלד האָבנ זיכ פייגל ניט געזעגנט,
קיינ נעסט אינ טרויער ניט פארלאָזט.
באנאנד מיט ווינטנ אונ מיט שנייענ בלאנקע
באדארפט זיי האָבנ אויסזינגענ ארומ
דעמ וועג דעמ שטאָלצנ פונ א מאָסקווער פארטיזאנקע,
דעמ וועג פונ פײַנ, פונ ליידנ אונ פונ רומ.

אפ ביימער איינזאמע ט'די קעלט זיכ שוינ פארמאָ[illegible]טנ,
ווי אפ פארבלאָנדזשעטע געפאנגענע אינ וועג,
נאָר בלעטער אָפּרײַסנ זיי האָבנ ניט געלאָזט זיכ,
פאר יעדער בלאט — געמאָלדנ א געשלעג.
מיט ערשטנ שניי מיט זויבערנ באהאנגענ
אינמיטנ וועג פאנאנדערשטעלטע — וואכ
וועלנ זיי אויסרוישנ דער מאָסקווער פארטיזאנקע
אויב — ווו, אויב ערגעצ — א געפאר.

נאָר ניט געפאר ליגט טאניענ איצט אינ זינענ,
אונ ניט קיינ שרעק פארשאפט איר איצטער וויי —
עס דריקט דאָס הארצ איר, עס באמרויִקט דאָרט זי נאָר:
ווי זאָל זי געבנ עס דער מאמענ צו פארשטיינ,

ווי זאָל זי פֿראָסט דער מאמענ עס פארטײַטשנ,
אז ס׳זאָל איר קלאָר ווערנ אינגאנצנ מיטאמאָל.
הינטער סאָקאָלניקי זי פלעג אינ אָט דער צײַט שוינ
מיט אירע כאוועריטעס פונ טרײַענ קאָמסאָמאָל

אפ ערשטנ שניי אוועקלאָזנ צוגעסט זיכ
אונ ווי א ווינט אדורכפליִענ דעם וואלד,
אנ אופגעוויכערטע דורכ קלאנגענ פונ אָרקעסטער,
וואָס האָט מיט פייד מיט אזא פראָסטיקער געקנאלט.
מיט ליכט באגאָסענע געבלאנקט האָבנ די שנייענ,
מיט שטערנ בלענדיקע געפינקלט האָט די נאכט,
געטראָגנ האָבנ קאַ־אהאָדנ זיכ אינ רייענ,
נאָר ניט געלייגט האָט זיכ די מאמע אונ געווארט,

איר א גלאָז טיי אונטער א קישעלע געווארעמט
אונ צארט אראָפגעווישט דעם שניי פונ אירע האָר.
זי וואָלט זי צוגעדריקט צו זיכ אונ זי געארעמט
פאר אכצנ גליקלעכע אונ זאָרגלאָזיקע יאָר,
פאר זעלטנ-ליכטיקנ אונ אויסגעבעטנ שניי דאָ,
נאר טרוימענ גאָלדענע, צעוואקסענע א סאך.
נאָר א צט די צײַט איז מיט דער מאמענ זיכ צעשיידנ,
ווי מיט א מעסער זיכ אדורכגיינ דורכ איר הארצ...

דער סונע רײַכט א שטיק פונ לאנד שוינ מיט די נעגל,
שוינ איבער מאָסקווע זײַנענ אופגעהויבנ העק;
איצטער אינ וואלד זי נאָכ איר גורל וועט אוועקגיינ,
צום לעצטנ מאָל האָט זי די מוטער איצט געוועקט:
— ס׳איז שווער צו קוקנ, ווי קיינ מאָסקווע, מאמע,
רײַסט זיכ דער קאט זי מאכנ טיל אונ טעל,
אונ זיכ דעם וועג ניט פרווונ אים פארצאמענ,
זיכ מיטנ לײַב ניט לייגנ בא דער שוועל...

אונ ניט געווארט, ס׳זאָל די מוטער עפּעס פרעגנ:
— אָט דאָס איז אלצ. אונ גאָרניט, מאמע, מער!
ווענטו מיט טרויער דענ פארשטערנ מײַנ אוועקגיינ?
וועסטו מיכ אָפּהאלטנ דענ פרווונ מיט א טרער?
ווילסטו מיכ זענ דענ אינ די נעגל פונ די מערדער?
ווילסטו מיכ זענ דענ א פארפּײַניקטע אינ יאָכ?

און אויב אינגאנצן ז'ניט באשערט זיך זען אונדז מער דאָ,
וועט מיר געניג זײַן, מאמע, מײַנע אכצן יאָר!

געקוקט דורך טרערן האָט די מוטער ווי דורך נעבל,
און דאָרשטיק־הייס געטרונקען טאניע האָט דעם בליק:
— ניטאָ איז, מאמע, אָן א פאָטערלאנד קיין לעבן,
ניטאָ אָן שלאכטן פאר דעם לעבן איז קיין גליק...
אזויפיל פײַן, אזויפיל טרערן פון די שוועסטער,
וואָס אין די שאנד־הײַזער געטריבן ווערן זיי,
איז מיט א שווערד אין האנט ניט אומקומען דען בעסער?!
און ס'האָט די מוטער זי א קוש געגעבן: — גיי!

— פארבלײַב געזונט! מירן קיין מאָסקווע אים ניט לאָזן,
וואָס ס'זאָל ניט אויספאלן אין וועג אונדז און ווי שווער.
עס וועט גענוג מיר זײַן צוקאָפּנס א בעריאָזע,
נאָר אף דער אייגענער, דער פאָטערלעכער ערד! —
אין שניי די קרוינשטאָט איז א שלאכטיקע געלעגן,
געשפרייט אף ווײַט האָט זיך פון פײַן און רום דער וועג;
צום קײַמל שטאָלץ א קוק געטאָן האָט טאניע
זיך אין אָטריאד אין פארטיזאנישן אוועק.

3

געקומען טאניע איז באנאכט אין דער קאזארמע
און זיך געמאָלדן גלײַך צום קאָמאנדיר;
ס'האָט זי א שלאכטנדיקע שטרענגקײַט אומגעארעמט,
ווי נאָר אן עפן זיך געגעבן האָט די טיר.
און דאָך א היימלעכקײַט אף איר האָט אָנגעטאָן זיך
מיט אזא שלאָפלאָזיקער מונטערקײַט פון נעכט,
א ווײַל האָט אומרויִק דער בליק אירער געבלאָנדזשעט,
א ווײַל צעטומלט זי געשטאנען איז פארקלערט.

נאָר גלײַך א גיי געטאָן צו איר איז מען אנטקעגן,
און אזוי לײַכט איז איר געוואָרן מיטאמאָל.
ס'האָט זיך געראשט. מ'האָט זיך געגריסט און זיך געזעגנט,
אזויפיל הארצעדיקע פרײַנט פון קאָמסאָמאָל,
און א באגעגעניש א פריידיקע אזא מין,
ווי פון דער שול זי וואָלט אריבערגאנגען די שוועל, —

ניט בא דער ברעט זײַנען זיי, ברויזיקע, פֿאַרזאַמלט,
נאָר בא דער קאַרטע בא דער שלאַכטיקער פֿון פֿעלד.

מ׳האָט אין א רעיד זיך א באַנאַכטיקן געגרייט דאָ:
צי ניט פֿאַרזען עפּעס, צי אַלעס איז פֿאַראַן?
און מיט די פֿלאַקערדיקע אויגן האָט די איידע
זיך שוין געצויגן ווײַט איבער דעם ראַנד;
א יעדעס שטעגל זיך דערמאָנט אפֿן זיקאָרן,
— צי קיין געפֿאַר ערגעץ דאָרט לאָקערט ניט אזא.
געווען איז הייס אין דער קאַזאַרמע פֿון דעם צאָרן,
די אויגן גיבן זיך בא יעדן א צעגלי נאָך,
וואָס ס׳האָט אין האַרץ געברענט בא יעדן פּאַרטיזאַן.

נאָר מ׳האָט קיין איבעריקס אין וואָרט זיך ניט פֿאַרגונען,
עס איז די צוגרייטונג געגאַנגען שוין צו ענד;
זיך ערגעץ אופֿהייבן אָט באַלד וועט א באַגינען
פֿון אָט די צאָרנדיק-נעקאָמעדיקע הענט,
וואָס וועט פֿאַרפֿלייצן מיט א פֿײַערדיקער כוואַליע
אַלץ, ווו דער סוינע וועט זיך געבן נאָר א ריר...
און, ווי אַן אייגענע, שוין טאַניע — צווישן אַלע,
צו איר געווענדעט האָט זיך שטיל דער קאָמאַנדיר:

— איר האָט קיין אַנגסט ניט? — ער געטאָן האָט זי א פֿרעג דאָרט.
— ניין! — האָט אַן ענטפֿער אָפּגעהאַקט די רייד.
— באַנאַכט אין וואַלד איז אומהיימלעך און שרעקלעך.
— עס מאַכט ניט אויס. איך ווייס. כ׳בין גרייט!
איר בליק אַף וועגן האָט געבלאָנדזשעט ערגעץ ווײַט שוין,
אין נעפּלען פּראָסטיקע אין שנייִקע פֿאַרהילט;
— און אויב אַרײַנפֿאַלן איר וועט דאָרט צו די דײַטשן?
— כ׳וועל אויסהאַלטן! — געענטפֿערט האָט זי שטיל.

אין דר׳הייך געטראָגן ט׳זיך דער קלאַנג פֿון די קוראַנטן,
מיט אים געטיילט האָבן זיך ווינטן אין עפּיר,
און מיט א שמייכל אויסגעשטרעקט די האַנט איר
ווי צו א טאָכטער האָט דער קאָמאַנדיר.
צום ערשטן מאָל האָט זי דעם טרוים איר דערזען דאָ,
ווי ס׳טוט זיך לײַב-און-לעבן אַף אים אָן, —
דעם צווייטן טאָג — מיט בליק אין ווײַט געווענדעט —
איז זי אַריבערגאַנגען צום סוינעס דורכן פֿראָנט,

דורך וועגן לײַבלעכע, ווו ס'האָבן אירע זיידעס
אין שלאַכטן גרויזאַמע געגרונטפעסטיקט דאָס לאַנד
מיט ביינער אייגענע אַף שטרעקעס ווײַט פאַרווייטע, —
האָט זי — אַן אָפּשטאַם זייערער — געשפּאַנט,
ניט מיט קיין קלינגענדיקע לאַטעס פון אַ פּאַנצער,
ניט מיט קיין ראָש פון אײַזן און פון שטאָל,
נאָר גײַסט, געלײַטערט פון אַ דאָר אַ גאַנצן,
און אַפן האַרצן - דער בילעט פון קאָמסאָמאָל.

איבער די אויערן — אַ הוט פון אַ צעגייקע,
און אַ פּאָר פּליודערן מיט וואַט אונטערגענייט, —
ביז אין די קני די האַרטע וואָליקעס זיך וויקן
אין ערשט-געפאַלענעם, אין ניט-גערירטן שניי.
דער ראַנד געשליפן ווי אַ שווערד איז ווי אַ בלאַנקע,
מיט שניי די ווײַט אַן אופגעוויגטע שײַנט —
עס גייט אַ רוסישע, אַ יונגע פּאַרטיזאַנקע
דאָס לאַנד פאַרטיידיקן מיט לײַב אירס פונעם פײַנט.

דער וואַלד איז אומעטום אַ פּאָטערלעכע היים איר,
עס גיסן שלאָפלאָזיקע נעכט זי אָן מיט מוט.
באַנאַכט צעגייט מען זיך אַף אופגאַבן געהיימע,
באַטאָג בײַ שײַטערס זיך מע וואַרעמט און מע רוט,
ווער צו אַ סאָסנע-בוים זיך צוגעטוליעט מונטער,
ווער אַפן שניי אַ מידער זיך פאַרטײַט.
און די סאַכאַקלען פירט מען שלאַכטיקע דאָרט אונטער
פון דער פאַרגאַנגענער, דער אומרויִקער צײַט.

4

ניט אין קיין טאַבאָרן און ניט אין קיין שאַלאַשן
פון וואַלד צו וואַלד די פּאַרטיזאַנער וואַנדלען אום,
מיט לידער גרויזאַמע און וויניטיקע געראַשן,
געבענטשט פון פאָלק מיט אומפאַרוועלקנדיקן רום,
זיי דרינגען דורך ווו אַ שפּאַרונע, ווו אַ נאָרע, —
בײַ יעדן שטעגעלע — אַן אָנגעלייגטער גאַסט;
און ווײ דעם פײַנט, וואָס האָט פאַרזוכט פון זייער צאָרן,
און ווײ דעם פײַנט, וואָס האָט פאַרזוכט פון זייער האַס!

מיט ווײַב און קינד האָט זיך א יעדערער געזעגנט,
זיך שטיל צעקושט מיט דער פארשוועכטער שוועל, —
און זיך דעם פאָטערלאנד געשווירן בא די וועגן:
— נעקאָמע אויסקריצן דעם סוינע אף דער פעל!
ווי נאָר אדורכטרעטן מיט רויב ער וועט די ערד דאָ,
זאָל אים צום ראַנד פון קייווער טרײַבן זײַן געלאָפּ.
אויב ערגעץ אָפּרוען זיך לייגן וועט דער מערדער,
זאָל ער שוין קיינמאָל זיך ניט אופכאפּן פון שלאָף.

אויב ער נאָך וואסער וועט זיך לאָזן צו א ברונעם,
זאָל ער אפריִער נאָך דערשטיקט ווערן פון היץ,
אז אונטערברעכן זאָל אפריִער אים דער דונער,
איידער א בלענד טאָן פאר די אויגן וועט דער בליץ.
אויב ער נאָך ברויט וועט זיך א לאָז טאָן צו די שפּײַערס,
זאָלן די הענט זיך אים פארגראָבן אין דער ערד.
פון יעדער שוועל זאָל אים באגעגענען א פײַער,
פון יעדער זאנג זאָל אף אים ווארפן זיך א שווערד!

אויב צו א בוים זיך נאָך א שאָטן ווענדן וועט ער,
ווען ס׳וועט אן אָפּגרונט אים דער בראנד טאָן א צעשפּאר,
זאָל גרינער גיפט אים ווארטן אף די בלעטער
און אויסגעשפּירט זאָל זײַן זײַן יעדער שפּאן.
אויב א פאריאָגטער ער אין דר׳היים וועט זיך דערמאנען,
זאָלן פארשליסן זיך די וועגן אים צוריק.
און ווי א קלאָלע זאָל זײַן לאַנד אים זײַן — „גערמאניע”,
מיט לעצטן אָטעם ער פארשעלטן זאָל דעם קריג!

אויב אין די פרעסט וועט אים א פײַערל א ווונק טאָן,
זאָלן די וויוגעס אים אראָפּפירן פון וועג, —
אז אומפארמײַדלעך זײַן זאָל אים דער אומקום
פון אומראכמאָנעסדיק נעקאָמעדיק געשלעג,
און אים אינערגעץ ניט פארזען און ניט פארזאמען,
און אים אינערגעץ ניט ארויסלאָזן געהיים, —
אזוי דעם לאנד האָבן געשווירן פארטיזאנער,
אזוי געזעגנט האָבן זיי זיך מיט דער היים.

די לענדן גרויזאמע — געגורטע מיט גראנאטן,
און בייזע פּנעמער — באוואקסענע מיט בערד,

נאָר יעדנ אויסגעהאקטנ ביימעלע — א טאטע,
אונ אזא ליבע — דער יעסוימעדיקער ערד...
אָט דאָס האָט טאניע שטיל אינ הארצ בא זיכ פארטרױַעט,
אונטער די ברעמענ — אזא דורכזיכטיקער צאר,
אונ יעדער אופגאבע איז הייליק איר אונ טײַער,
אונ ס׳ווערט פארברענט אינ איר די שרעקלעכסטע געפאר.

א־בער די וועגנ פוילט דער בראָכ פונ סוינעס כײַעל
מיט די באגלייטערס די אנטשלאָפענע באנאנד,
אונ אומעטום איז טאניעס אויסשפיר דער געטרײַער,
אונ אומעטום איז טאניעס ברויזנדיקע האנט.
דאָכ — וואָס זי טוט, דאכט זיכ איר אוס, אז עס איז ווייניק.
ווי זי באמיט זיכ ניט, אינ דוכט איר, — ס׳איז ניט אלצ,
זי הערט פונ ווײַט, ווי שוועסטער אירע וויינענ,
ווי ס׳ווארפט דעמ טליע־שלייפ דער פײַנט אפ זייער האלדז...

נאָר ס׳גייט די שפײַז אונ די פאטראָנעס שוינ צו ענדע,
נאָר דער אָטריאד צוריק שוינ קלײַבט זיכ גיינ.
אונ טאניע גיט צומ קאָמאנדיר זיכ שטיל א ווענדע:
— איכ וויל נאָכ בלײַבנ אפ א צײַט אינ וואלד אליינ!
צעווישנ אָנגעשנייטע בערגעלעכ ווי בײַדלעכ
האָט איבעראשט דער קאָמאנדיר זי קוימ געזענ:
— אונ אויב דיר אומקומענ וועט זײַנ דאָ אומפארמײַדלעכ?
— איז דײַטשנ אומברענגענ אמווייניקסטנ כ׳וועל צענ!

ס׳געפינט שוינ טאניע דאָרט פאר אומגעדולד קיינ רו זיכ,
דאָס הארצ פארגייט זיכ מיט א בענקשאפט אינ דער ברוסט.
ערגעצ פארשריבנ אינ א ביכל האָט קוטוזאָוו:
— פראנצויזנ צענ וועט ער ניט בײַטנ פאר קיינ רוס!
פארשנייטע שפרייטנ זיכ די רוסלענדישע וועגנ,
לעגענדעס שלאכטיקע א יעדערער באהאלט.
מיט פארטיזאנער מיט כאוויירימ שטיל געזעגנט
האָט בא די הענט זיכ טאניע דאָרט אינ וואלד.

5

באווינט האָט טאניע אירע וואלדישע פאלאצנ.
באקומענ ליב איר אונטערוועגדיקע היימ.
פונ אונטער שניי־געדעק רײַסט דורכ צו איר א בלאט זיכ,

און ס'פּלאַצט פון פראָסט די קאָרע אויף ביימ —
ווי יעדער איינציקער אַליין צעעפנט וואָלט זיך
פאַר דער פאַרקלערטער פּאַרטיזאַנקע דאָ אין וואַלד,
זי צו באַטרינקען מיט אַ קראַפט מיט אַזאַ שטאָלצער,
וואָס יעדער איינציקער פון זיי אין זיך באַהאַלט.

שוין זיך ניט אויסגעטאָן אַ כּוידעש, עפּשער מערער...
צו אירע אויגן רירט דער דרעמל צו זיך קוים.
ס'האָט פאַר דער צייט זיך אויסגעשליפן דאָס געהער איר,
און עפּעס לייבלעכער דערפילט האָט זי דעם רוים,
די פאַסן הימל דורך די דורכלויכטן פון צווייגן,
די ווייטע ראַנדן די פאַרקישעפטע פון שניי
און פונעם וואַלד דאָס ווינטערדיקע דייגען,
און דעם געוואָי פון ווינטיקן זאַווײ.

איר פּאָנעם ווייסער ווערט פון איינוואַשן מיט שניי זיך,
ס'פאַרקעמט אַרויף די האָר אירע דער ווינט,
די אויגן — טרויעריקער, לויטערער און הייסער.
און איידער נאָך פון נאַכט די פינצטערניש פאַרשווינדט,
נאָך ביז באַגינען — זי אין וועג אַריין איז פאַרטיק.
לאָזט זי מיט האָפענונגען אַוועק זיך אָן אַ צאָל, —
עס דוכט, אַזביימער קוקן אויס זי אין פאַרנאַכטן
און אַז זיי בענקען, ווען זי שפּעטיקט זיך צומאָל.

זי גייט אַליין קעגן דעם פּיינט איבער דעם שניי דאָ,
איר איז ניט שרעקלעך דאָ צו אומקומען אין וועג.
ס'ליגן די ביינער דאָ געבעט פון אירע זיידעס,
זיי וועלן אויפשטיין טויטערהייט, פון ווי דערוועקט,
און מיט די שווערדן ניט-פאַרזשאַווערטע אַ בלאַנק טאָן
און אַ צעקלינג טאָן זיך מיט שטורעם פון געפעכט.
זי בלאָנדזשעט אום, די יונגע פּאַרטיזאַנקע,
און מיטן טויט דעם סוינע זי פאַרשפּרעכט.

זי רעדט דעם צאָרן און דעם ווי אירן דעם שניי איין,
פאַרהילן זאָלן זיי די אויפרייסן באַם ראַנד,
ווען ס'וועלן דורכגיין נאָר די פּיינטלעכע אַרמייען,
זאָלן זיי אויפליען מיט פייער און מיט בראַנד.
און ס'וואַלגערט שטאָלענער געביין זיך אויף די וועגן,

וואגאָנעס דראפּען מיט די רעדער זיך ארופֿ
פֿון די געהיימע די פֿארבאָרגענע געשלעגן,
פֿון דעם געוואגטן פּארטיזאנישן באַרופֿ.

די ווינטן זאָרגפֿעליק די טריט אירע פֿארמעקן,
קיין מינדסטער צייכן ניט פֿארבלײַבן זאָל דערקאָנט.
זי שפּאנט אדורך אירע געפֿאנגענע פֿארמעגנס,
זי קומט צו זיי פֿון ווײַט און פֿון דער נאָענט,
ווי ס'קומט א פֿייגעלע צו גראַטעס פֿון א טורמע,
צו די פֿארשפּארטע הינטער טפּיסעדיקע ווענט
און ברענגט זיי גרוסן פֿריידיקע פֿון שטורעם,
וואָס א פֿארטײַעטער אין הארץ זיך שוין צעברענט.

געדוכט אין איינזאַמקײַט באַנאַכט האָט זיך דאָרט טאַניען,
אז שיין, ווי קיינמאָל, ווינטער איז דער וואלד.
עס גיט די מאמע מיטאמאָל זיך א דערמאַן איר,
און אזא בענקשאַפֿט אזא ווײַטע זי באַפֿאַלט.
צו איר דער קלאַנג פֿון ווײַנענדיקע גוסליעס
גיט אין דער שטילקײַט נאַכטיקער א גיי:
— פֿארמאַך די אויגן און דערוועקן וואַכטן רוסלאַנד
אין גרינער כוואָיע, אָפּגעשאָטענער מיט שניי.

ווען זי אנטדרעמלט, שטייען אויף פֿאר אירע אויגן
דער זילבער-שײַנענדיקער גוטער זיידע-פֿראָסט,
ס'גיט א צעפּאַכע זיך דער ברענענדיקער פֿויגל,
דאָס הויקער-פּערדעלע פֿון ווײַט זיך גיט א לאָז,
זיי קומען אלע באַדערנאַכט זיך צו באַראַטן,
ווי זאָל זי בײַקומען די דראָענדע געפֿאר.
נאָר אין איר קלומעקל זיך וואַרעמען גראַנאַטן,
די רייע מיט אומגעדולד א יעדע איינע וואַרט.

א שטיקל ברויט איז נאָך אין קלומעקל פֿאראַנען,
מיט די גראַנאַטן אינאיינעם, צווישן זיי.
נאָר עסן ווילט זיך פֿארן אוועקלאָזן ניט טאַניען,
זי לייגט ארויס אירע גראַנאַטן אױפֿן שניי,
און, א פֿארטרוימטע, זי באַטראַכט ביז אינדערפֿרי זיי,
פּונקט ווי די לערנביכער פֿונעם צענטן קלאַס,
וואָס זי פֿארענדיקן אין שול האָט ניט באַוויזן
אונטער דער אומדערוואַרט-מלחמהדיקער לאַסט.

6

שוין לאנג איז הימלעך ניט געווען אין וואלד אזוי דאָ,
ווי אין קאַיאָרעדיקן אויגנבליק אצינד, —
עס גיט א צווײַגל מיט א צווײַגל זיך א סוידע,
און א פארקישעפטער הערט שטיל זיך אײַן דער ווינט.
שוין צײַט איז טאָניען זיך געוועגענען מיט אים הײַנט,
די פליכטן אויספילן זי גייט אצינד אוועק.
איבער איר קאָפּ זיך שפרייט א שטערנדיקער הימל,
צופוסנס ליגט אן אויסגעשנייטער וועג.

און אָנגעלאָדן זיך אוועקגעלאָזט זי האָט דאָרט.
ס'באמערקט ניט קיינער, ווי זי גייט, ווי זי קומט אָן.
ערגעץ שוין אײַנגעקאָרטשעט וואלגערן זיך דראָטן,
שוין ערגעץ שווײַגט אין פעלד א דײַטשער טעלעפאָן.
און טאָניע שפאנט איבער די שנייִקע זאווייען,
א יעדעס שטעגעלע אנטפלעקט זיך איר אליין,
א יעדעס ביימעלע אין וועג טוט אזוי ווי איר, — •
זי הערט אין יעדן א פארבאָרגענעם געוויין...

און שטיל פון איינעם צו דעם אנדערן זי וואנדערט.
עס רײַסן וויוגעס זיך מיט ווינטן אין געפעכט,
ערגעץ אין וועג פליט זיך א לאסט-וואָגן פאנאנדער,
געלאָזט מיט פײַער איז א שטאל ערגעץ מיט פערד.
א יעדעס ביימעלע איר הארץ פילט מיט געוואג אָן,
און איבער ברעגן רײַכט דער האס זיך צו דעם פײַנט, —
זי האָט דאָ אויסגעשפירט ניט ווײַט א גאנצן לאגער,
דער וועג אהין — באוואָרנט איז און פרײַ.

עס גיט א היץ איבער איר לײַב ז כ א צעגאָס דאָרט...
אָט איז די פלאש... און דער נאגאן... אָט איז דאָס דאָרף...
שוין לאנג דער מאמען ניט געשריבן ט'זי קיין מאָסקווע
און קיין יעדיִע ניט געהאט שוין לאנג פון דאָרט...
און אזא בענקשאפט גיט א כאפ זי פארן הארצן,
און יעדער שאָרך ווי גינט אין לײַב זיך איר פארזויגט:
זי זאָל ארײַנשטעלן אהיים איצט אומדערווארט זיך,
ווען ס'זאָל די מאמע זי דערזעען איצט אזוי —

אין די געשטוקעוועטע מײַטקעס די וואַטאָווע,
אין דער צעגייקע, מיט דעם קלומעק אַפּ דער זײַט,
וואָלט זי אַ זאָג געטאָן: — געזויגן און געכאָוועט...
און עפּשער אויך אַ טרער וואָלט זי פאַרטײַ'ט...
נאָר פאַר געוויס וואָלט זי דאָך שטאָלץ געווען אין האַרצן
און ניט געוווּסט ווי צו באַגיין זיך איצט מיט איר.
אָט איז דאָס געסעלע... דער הויף, — איר דאַכט זיך —
אָט איז די שטוב... די צוגעמאַכטע טיר...

ניין, ס'איז דאָס דאָרף. און ס'איז שוין מער ניטאָ קיין אָפּהאַלט.
און פלאַש דערוואַרעמט גרייט איז דער בענזין.
זי קוקט זיך אום: אַן אייגן דאָרף, דער טויט — צוקאָפּנס...
— אין קלעם איז, רוסלאַנד, איצט דײַן ערד און דײַנע זין...
אָט איז דאָס אָרט. די אָנגעמערקטע שאָפּע.
ס'גיט טאַניע פיבערדיק און שנעל זיך גלײַך אַ טראָג:
זי וועט איר איינגעווייד מיט פײַער באַלד פאַרשטאָפּן,
ביז ס'וועט שאַרייען אָנהייבן אַפּ טאָג...

עס ליגן אָנגעגרייט דאָרט דײַטשישע סנאַריאַדן,
עס ליגט דער טויט דאָרט אָנגעקליידט אין שטאָל,
אַ יעדער איינער אַפּ אַ יאַסליע גיין וועט גראַד דאָרט,
אַ יעדער איינער וועט אַראָפּ אַפּ אַ שפּיטאָל.
אַ יעדער איינער וועט די גאַס מיט בלוט באַגיסן,
און אַ געיאָמער אופהייבן אין דר'הייך.
דאָ איז דער סאָפּ. די שטאַל, אָט איז זי.
נאָך צוויי — דרײַ טריט. דאָס אָרט זי האָט דערגרייכט.

ס'וועט באַלד זיך אופהייבן אַ גענעמדיקער שײַטער.
זי זעט, ווי ס'רײַסט זיך שוין פון אינעווייניק דער שרויט.
נאָר ניט געזען האָט זי, ווי ס'לויערט פונדערווײַטן
נאָך אירע טריט די וואַך פון טויט.
איר דוכט זיך אויס, אַז יעדער רגע ווערט זי גרעסער,
צו רוסלאַנד ווענדנדיק דעם בליק אירן מיט שײַן:
— דו זאָלסט אין מיר, מײַן היימלאַנד, ניט פאַרגעסן,
פאַר מיר צערעכענען דו זאָלסט זיך מיטן פײַנט!

זי בייגט זיך אָן. אַ שוועבעלע. אַ פויזע.
און אַפּן ווינט אַ צינד זי גיט עס אָן...

און אפֿן שנײ די וואך פֿון ט. ט האָט שטיל געפֿויזעט
און זיך א וואלגער מיטאמאָל אפֿ איר געטאָן.
דער פֿלאם באוויזן האָט א גיי טאָן פֿון דער סטאניע
דורך טאניעס הארץ און דורך איר לעצטער נאכט. —
און דורך דעם שליאך, באלויכטענעם מ׳האָט טאניען
צו אָפּיצערן א געבונדענע געבראכט.

7

א פֿויערש שטיבעלע. א נידעריקע סטעליע.
געווירצן טרוקענע צעהאנגענע אפֿ די ווענט.
קאָסאָקע פֿענצטערלעך זיך שיקלען צו די שוועלן,
און אפֿן טיש א לעמפּעלע נאָך ברענט.
איקאָנעס מאָגערע, איקאָנעס אָפּגעצערטע,
און פֿאָנאָמארן פֿרעמדע — אָנגעזויפּן-זאט:
— וואָס טוט אין שטוב א דײַטשער אָפֿיצער דאָ?
— ווי קומט אהער א דײַטשלענדישער קאט!

דער באלעבאָס פֿון לאנד — ווער איז דאָ?
צי אין דער ווירקלעכקײַט געשיקט זיך, אז עס ווערט
אָט דאָ געשטעלט פֿאר דײַטשישע פֿאשיסטן
די גרויסע רוסלענדישע פֿרײַהײַט צום פֿארהער?
האָט טאניע שטיל א פֿיר געטאָן די אויגן
איבער דער שטוב, וואָס האָט געשטיקט זיך מיט דער פֿרעמד;
עס האָט א ווערבע בא דעם פֿענצטער זיך געבויגן,
פּונקט ווי אין פֿענצטער וואָלט זי קוקן זיך געשעמט.

געשטאנען גרייט איז טאניע צו איר פּרווו איצט.
פֿון אירע אויגן זיך געריסן האָט פֿאראכט.
זי האָט נאָך הילף צו קיינעם ניט גערופֿן
און האָט אפֿ הילף פֿון קיינעם ניט געווארט.
זי ווײסט אליין — די אכצן יאָר וועלן איר קלעקן.
דעם ווײ געצוימט האָט זי געביסן מיט די ציין.
אליין, אליין קעגן דעם אומווירדיקסטן עקל,
זי ווײסט אים קעגנשטיין און בײַקומען — אלציינס!

מ׳האָט גלײַך א ריס געטאָן פֿון קאָפּ איר די צעגייקע,
נאָך אירע וואָליקעס א וואלגער צו די פֿיס.
— אנו, דערציילל! — האָט אן אָפֿיצער געטאָן א מייקע, —

נאָר ניט געלייקנט, גלייך זאָג, ווער דו ביסט?
די פּאַרטיזאַנער זיינען ווו און וווּ איז סטאַלין?
עס האָבן פויסטן באַם פאַרהער זיך גלייך צעלאָזט.
מיט בלוט באַוואַשנדיק זיך, דורכגעריישט האָט טאַניע:
— דער כוואַער סטאַלין איז ווי שטענדיק אַף זיין פּאָסט!

צעריסן שנעל אַף טאַניען מ׳האָט דאָס אָנטאָן,
און מיט אַ זעג אַ פּרוּוו געטאָן איר לייב.
די ציינער פון שטאָל האָבן אין לייב זיך איר פאַרפּלאָנטערט,
דער אָפיצער האָט זי אַ רוף געטאָן פונסניי.
געלייגט דער טאָג האָט מיטן האַרצן צו דער ערד זיך,
און ביזן הימל ט׳זיך געטראָגן דער זאַוויי.
פון הינטער ווענט האָבן זיך דורכגעריסן קרעכצן,
הינטער די ווענט האָט מען געשטיקט זיך מיט געוויין.

נאָר אירע ליפּן ניט קיין ריר האָבן געטאָן זיך,
געטריפט בלויז בלוט האָט טראָפּנווייז פון זיי.
איר טריבער בליק האָט ווייטעקדיק געבלאָנדזשעט
ערגעץ אין מאָסקווע דער באַזילבערטער מיט שניי,
וואָס האָט באַשאָנקען זי מיט מוטיקייט און קויעך,
וואָס האָט פאַרהאַרטעוועט איר ווילן ווי מיט שטאָל:
— וויין ניט, מאַמע, וויין ניט און ניט טרויער,
דעם ווייַ שמעלץ איבער אין נעקאָמע, מאַמע, שטאָלץ!

עס הערט ניט טאַניע, ווי אײַנלויפטן פייפט דער רימען,
ווי אין איר הויט פייפט ער זיך שניידנדיק אַריין. —
זי הערט, ווי שטערן יאָגן זיך אין הימל,
ווי ס׳פאַלט דער שניי פרימאָרגעדיק באַשיינט,
און יעדער וווּנד רייסט אין דער וויַט זיך: — מאַמע, וויין ניט,
דער טויט איז זיסער ווי די קנעכטשאַפט און דער אָל.
ווער וועט ניט אָפּגעבן דאָס לעבן פאַר דעם היימלאַנד?
ווער וועט ניט אָפּגעבן דאָס לעבן פאַר דעם פאָלק?

און רימענס פּאָכען זיך. שוין אויסגעציילט צוויי הונדערט.
די הענקערס מאַטערן זיך אויסשפּילן די שלאַכט.
אַף טאַניעס לייב עפּנט אַ וווּנד זיך נאָך אַ וווּנד דאָרט,
נאָר אירע ליפּן זיינען שטיינעריק פאַרמאַכט.

— איז זאָל מען פֿײַער צוטראָגן צום כּויל איר, —
באַפֿעלט אין אומגעדולד דער אופֿגעבראַכטער קאַט;
עס וועלן ברענענדיקע שוועבעלעך באַ איר פֿויעלן
און זיך דערוויסן אַלץ און אַקוראַט.

ס׳וועט טאַניע גערן זיך צעקושן מיטן פֿײַער,
פֿון מויל די ריינקײַט אָפּגעבן דעם פֿלאַם,
און ניט פֿאַרמווירדן איר ליבע איר געטרײַע
צו איר געלײַטערט פֿאָלק און צו איר לאַנד.
און אָט שוין גליִען אירע ליפּן זיך אַף קוילן,
נאָר קיינער הערט קיין קרעכצ און קיין געשריי.
האָט מען זי אויסגעטאָן אַ באָרוועסע, אַ דוילע
און זי אַרויסגעפֿירט זיך דורכגיין אַפֿן שניי.

8

דער שניי געלעגן ווי אין טרויער איז אַ טריבער.
דער רוים האָט אָנגעטאָן אַף איר זיך ווי אַ העמד.
ס׳האָבן די הענקערס זי געשטויסן און געטריבן,
נאָר זי דעם ווייטעק האָט מיט לעצטן קויח פֿאַרקלעמט.
דער קויט ניט צוגעשטאַנען איז צו אירע ליידן,
ער איז פֿאַרברענט געוואָרן ראַשיק אין איר וויי;
און דרײַ מאָל ריין און זיבן מאָל געלײַטערט
איז זי געגאַנגען הויל איבערן שניי.

ווי ווײַסע לאָרבן אַף איר טרויעריקן שטערן
געלייגט דער שניי האָט זיך אַף קיינמאָל ניט צעגיין.
ניט אויסגעלאָשן זיך אין הימל האָבן שטערן,
געווענדט צו זיי די אויגן טאַניע האָט אַליין.
זי איז געגאַנגען איבערן שניי ווי אַן אַפּאָסטאָל,
דאָס לאַנד דאָס גאַנצע האָט די טריט אירע געהערט.
פֿון טריט די צייכנס האָט פֿאַרהאַרטעוועט דער פֿראָסט דאָרט,
זיי זאָלן אייביק זײַן פֿאַרקערפּערט אַף דער ערד.

מע זאָל זיי לייענען ווי אַ פּינקעס אין די צײַטן,
און ווי אַ ליד אין האַרצן טראָגן זיי מע זאָל, —
ווי שטאָלצ געגאַנגען אַ פּאַרטיזאַנקע איז אַף לײַדן,
דאָס לעבן אָפּגעבן דאָס יונגע פֿאַרן פֿאָלק.

די הויט געפלאַצט האָט אַפּ איר לײַב אַפּ דורכ און דורכ דאָרט,
און בלוט געטריפט ווי דער באַגינ האָט אַפּנ שנײ.
די טעמפּע הענקערס האָבנ ראַשיק זי געשטורכעט,
נאָר ניט געפילט האָט זי דעמ צוריר און דעמ וויי.

ס'האָבנ די קויכעס זי פאַרלאָזט. נאָר זיכ פאַרהאַלטנ
האָט אַפּ א שלאָס דאָס אָנגעגליטע מויל.
שוינ ניט קיינ סאַכ. אָט באַלד וועט זי א פאַל טאָנ
און ניטנ שנײ זיכ געבנ א פאַרקנויל.
נאָר זי באַדאַרפ נאָכ עפּעס געבנ דאָ צו וויסנ,
איז זיכ ניט אָפּגעשטעלט — דערשטיקט אינ זיכ דעמ וויי;
און ס'האָט די ערד די רוסישע געקושט די הוילע פיס איר
און אַפּ איר טאָכטער האָט די ערד די רוסישע געוויינט.

די הענקערס פירנ זי. זיי ציטערנ און פרירנ.
נאָר טאַניע גייט. עס איז איר שנײ. איר פראָסט. איר דאָרפ.
— ס'איז לײַכטער דרײַ מאָל ס'לעבנ צו פאַרלירנ,
איידער דאָס פאָטערלאַנד פאַראַטנ מיט איינ וואָרט!
עס איז א טליִע שוינ געגאַנגענ איר אַנטקעגנ,
נאָכ פונ באַנאַכט האָבנ די הענקערס זי געהיט.
דער שנײ אינ טרויער אַזא טריבער איז געלעגנ,
געמונטערט טאַניע האָט אימ שטיל מיט אירע טריט.

א יעדער טראָט האָט אינ דער ערד זיכ אײַנגעהאַמערט
און איר פאַרטרויט אינ דר'הייכ ווי מיט א קאָל:
— זײַ רויִק פאַר דײַנ טאָכטער, מאַמע!
— זײַ רויִק פאַר דײַנ טאָכטער, פאָלק!
אָ, רוסלאַנד אויפגעוועקטס דורכ פלאַמענ טריבע,
די וווּנדנ שלאַכטיקע געוויקלט אינ באַגינ! —
צי ניט אַזוי האָט דײַנ געשיכטע זיכ געשריבנ
דורכ דײַנע בעסטע און געטרײַסטע דײַנע זינ?

פאַרטאָג געבראַכט מ'האָט טאַניען צו דער טליִע,
פאַרייאָגט אַהינ אַפּ טרויער דעמ האַמוינ.
ס'האָט דער באַגינ אינ הימל נאָכ געטליִעט,
און אויפגעעפנט האָט בא טאַניען זיכ דאָס מויל:
— וואָס זײַנט איר טרויעריק, כאַהיירימ? שלאָגט די דײַטשנ!

דערטרינקט אין פײַער זיי! און האַרטער זײַט פון שטאָל!
מיר איז דער טויט ניט שרעקלעך. וויסן זײַט זשע,
אַז ס'איז אַ גליק צו שטאַרבן פאַרן פאָלק!

און אָפּיצער דערלאַנגט האָט די קאָמאַנדע
און מיט דער שווערד געטאָן פאַר איר אַ בלענד.
נאָך אָפּגעשטויסן טאַניע האָט די האַנט אים
און צו די דײַטשישע סאָלדאַטן זיך געווענדט:
— מיך וועט איר אויפהענגען. נאָר צוויי הונדערט מיליאָנען
וועלן זיך נוקעם זײַן פאַר מיר און פאַר מײַן לאַנד! —
איידער דעם שלייף האָבן פאַרצויגן די טאַליאָנים,
האָט זי באַוויזן נאָך צו אויפהייבן די האַנט

און זי אַ שטרעק טאָן צו פרימאָרגעדיקע שטראַלן
און נאָך אַ כאָרכל טאָן צולעצטנס אין דער ווײַט:
— געדענקט, כאַווערים, אַז מיט אונדז איז סטאַלין!
ער וועט קומען! ס'וועט דאָס היימלאַנד זײַן באַפרײַט!
איר דוכט זיך אויס, אַז יעדער רעגע ווערט זי גרעסער,
צו רוסלאַנד ווענדנדיק דעם לעצטן בליק מיט שײַן:
— דו זאָלסט אין מיר, מײַן היימלאַנד, ניט פאַרגעסן,
פאַר מיר צערעכענען דו זאָלסט זיך מיטן פײַנט!